

(ג) לילך בתפילין כל היום. זמן הנחת תפילין... וליך נהן כל היום אפילו משא ומתן מותר ואכילת עראי ג"כ מותר רק דברים בטלים אסור.

[מעשה רב ס"י יח]

זוגות. עוד יש ספק בכתיבתן בפתוחות וסתומות צורת הרמב"ם וצורת הרא"ש [עי' בטושו"ע סי' לב סל"ח] הרי ל"ב זוגות. עוד [יש מחלוקת] בענין [עשיית] הדיו מן עשן עצים ולא מי עפצים דרבינו תם פוסל ורמב"ם והרא"ש מכשירים [עי' בטושו"ע סי' לב ס"ג] הרי ס"ד זוגות.

אלא הלכה מוכרעת כרש"י ורי"ף ורמב"ן. וכך השיב הרמב"ם בתשובתו [לחכמי לונלי] [והובא בכסף משנה הל' תפילין פ"ג ה"ה] דהגאון ר' משה קלעי שהיו תפילין שלו כדעת ר"ת והשליכם [כשבא לארץ ישראל והראוהו דברי הגאונים הסוברים כרש"י וראיותיהם], והעידו שבדקו תפילין דרב האי גאון ומצאו כמו של רש"י טו.

ובדבר שיטת תפילין דרבינו תם שמעתי מפיו שהיה רבינו הגר"א ז"ל אומר שיש לו קושיות על שיטת רבינו תם שיקשה לו בעלמא דאתי.

ולפי דעתו לא היה רוצה להניחם גם מחששא דכל תוסף, כמ"ש הלבוש [סוף סי' לד] ומעדני מלך [דברי חמודות הלכות קטנות הל' תפילין אות יט], וכן המזרחי [פ' ואחנן] מסוגיא פרק בתרא דעירובין, דבזמנו איכא כל תוסף.

טו

"(ג) לילך בתפילין כל היום". ומותר אף במשא ומתן וט ואכילת עראי ג"כ

מקורות וביאורים

על שיטת ר"ת שיקשה לו ג' ימים בעלמא דאתי. יז. הנוסח בכתב ראש מועתק מתוספת מעשה רב בספר בית יעקב והובא בשיח אליהו [יח] וזה מהגר"א ולא מהגר"ח, ועי' לעיל [סי' יג] מה ששאל רבינו בענין תפילין דרבינו תם, ומבואר שם שהגר"ח לא הלך בתפילין כל היום. יח. כתב הרמב"ם [הל' תפילין פ"ד ה"ח]: קדושת התפילין קדושתן גדולה היא שכל זמן שהתפילין בראשו של אדם ועל זרועו הוא עניו וירא שמים וכו' לפיכך צריך אדם להשתדל להיותן עליו כל היום שמצותן כך היא וכו'. והטור [כס"י לו] כתב: ומצותן להיות עליו כל היום אבל מפני שצריכין גוף נקי ושלא יפיה בהם וצריך שלא יסית דעתו מהם בעודן עליו ואין כל אדם יכול ליוהר בהם ע"כ נהגו שלא להניחם כל היום, ומ"מ צריך ליוהר בהם להיותן עליו בשעת ק"ש ותפלה. וכ"כ השו"ע [שם ס"ב]. אבל הגר"א נהג והורה לילך בתפילין כל היום. ועי' בשו"ת משכנות יעקב [או"ח סי' מט]. יט. כ"כ הרא"ש והל' תפילין סי' כא. וברכות פ"ג סי' כח

טז. בבית יעקב ההמשך הוא כדלהלן [ובכתב ראש הושטט מחמת הכפילות בסעיף הקודם]: אמר לו הגר"ח, רבינו, הלא נמצא בזהר על תפילין דר"ת שהן עולם הבא, וגם האר"י ז"ל כתב בפירושו להזה"ק שיש להניח בזה הזמן תפילין דר"ת. והשיב לו רבינו אין אני מהדר אחר עוה"ב, ומי שמהדר אחר עוה"ב יניח תפילין דר"ת, וגם פשט הזהר אינו כן. ומיום ששמע מפ"ק של הגר"א ז"ל נ"ע לא הניח תפילין דר"ת. ואמר הגאון מוהר"ח הג"ל שכן דרך האר"י ז"ל לפרש הזה"ק עפ"י תריפות ודרך הגר"א ז"ל לפרש הזה"ק עפ"י פשט. [וכ"ה בה"י טז]. ולפי דעתו לא היה רוצה להניחם גם מחששא דכל תוסף, כמ"ש הלבוש [סוף סי' לד] ומעדני מלך [דברי חמודות הלכות קטנות הל' תפילין אות יט], וכן המזרחי [פ' ואחנן] מסוגיא פרק בתרא דעירובין, דבזמנו איכא כל תוסף. וגם דבלא זה מתוקף גדולת תורתו, הדעה שהכריע לעיקר, ודעות האחרים כמאן דליתנייהו הוו בעיניו. רשמעתי מפי תלמידו שהיה רבינו הגר"א ז"ל אומר שיש לו קושיות